

Yahya Akyüz, *Başlangıçtan 2001'e Türk Eğitim Tarihi*, 8. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul 2001, XVIII+458 sahife.

Tarih biliminin alt dallarından birini oluşturan Eğitim Tarihi, milletlerin geçmişten günümüze eğitim ve öğretimle ilgili olarak benimsediği düşünce ve meydana getirdiği kurumlar ile gerçekleştirdiği uygulamaları, eğitimde benimsediği yaklaşımları, amaçladığı insan tiplerini, geçmişte benimsedikleri eğitim anlayışı ve uygulamalarının müspet ve menfi yönlerini ortaya koymayı amaçlayan bir disiplindir. Bu çerçevede Türk Eğitim Tarihi, belirtilen istikamette eğitim tarihimizi araştırmayı amaç edinmektedir. Bu doğrultuda Prof. Dr. Yahya Akyüz, Türk Eğitim Tarihini, zaman ve konu bütünlüğü içerisinde ele almakta, analiz ve senteze dayalı olarak geçmiş ve günümüz arasında bağlantılar kurmaktadır.

Türk Eğitim Tarihi'nin amaçlarından birini haklı olarak millî bilinç kazandırmak olarak gören yazar, Giriş Bölümü'nde Türk Eğitim Tarihi'nin amacını mekân, konu ve tarihî süreç boyutunda tespit ederek, Hunlar, Göktürkler ve Uygurların siyasî tarihlerini de dikkate alarak eğitim tarihlerine temas etmekte, Türklerin Müslüman olmalarının Eğitim tarihimize olan etkilerine değinmektedir (s. 1-20).

Akyüz, eserini Türk Tarihi'nin önemli siyasî olayları çerçevesinde bölümlere ayırmaktadır.

I. Bölüm'de Asya Müslüman Türkleri, Karahanlılar (s. 21-38), II. Bölüm'de Selçuklular, Anadolu Beylikleri (s. 39-54), III. Bölüm'de Osmanlılar (Kuruluştan Eğitimde İlk Yenileşme Hareketlerine Kadar 1299-1776, s. 57-131, Eğitimde İlk Yenileşme Hareketleri Dönemi 1776-1839, s. 132-144, Tanzimat Dönemi 1839-1876, s. 145-203, I. Meşrutiyet Dönemi 1876-1878, s. 204-205, Mutlakiyet Dönemi 1878-1908, s. 206-240, II. Meşrutiyet Dönemi 1908-1918, s. 241-288), IV Bölüm'de, Kurtuluş Savaşı Dönemi 1919-1922 (s. 289-296), V. Bölüm'de Türkiye Cumhuriyeti 1923'ten Sonraki Dönem (s. 297-386), VI. Bölüm'de, Günümüzün Çeşitli Türk Toplumları ve Devletlerinde Eğitimin Tarihine Bir Bakış (s. 387-392) dönem ve konuları, önemli meseleler, şahsiyetler ve gelişmeler doğrultusunda her dönemin temel özellikleri belirtilmek suretiyle, dönemi nasıldır?, durumu/yeri nedir?, hakkında neler biliyoruz?, düzeni nasıldır?, nedir?, nelerdir? sorularıyla, örgün ve yaygın eğitim de göz önünde bulundurularak, kronolojik bir süreklilik, tematik bir bütünlük, açık, akıcı, sade ve bilimsel bir dil ve anlatım, tenkitçi olduğu kadar yapıcı bir tutum, çeşitli eğitim bilimlerine de yardımcı olma ihtiyadıyla ortaya konulmaktadır. Eserde Türk Eğitim Tarihi akademik bir titizlik, derin bir

alan bilgisi, yorumlayıcı ve pragmatik bir yaklaşımla okuyucunun hizmetine sunulmaktadır.

Eğitim Bilimleri ve Tarihi ile ilgili çok sayıda önemli kitap ve makaleleri bulunan yazarın, kitabına metin içerisinde teorik olarak verdiği bilgileri destekleyici ve açıklayıcı tablolar ve okunuşlarını da vermek suretiyle belgeler koyması, adeta bir eğitimci hassasiyetinin ifadesi niteliğini taşımaktadır.

Türk Eğitim Tarihi alanında baş yapıt olma özelliğini hâiz eser, lisansüstü eğitim aşamasında öğrenimlerini sürdüren öğrencilere tez konusu niteliğinde ilhâm verebilecek ilginç ve derinlemesine incelenmesi gereken konulara da dikkat çekmekte, ayrıca Türk Eğitim Tarihi'ne yönelik geniş bir bibliyografyayı içermektedir. Bununla birlikte eğitim ile ilgili başlıca terimlerin anlamlarının verildiği "Türk Eğitim Tarihi Terimleri Sözlüğü" ve önemli siyasî gelişmelerin kronolojisinin sunulduğu "Zaman Çizelgesi"nin kitabın sonuna eklenmiş olması okuyucuya kolaylık sağlamaktadır.

Deđerli eğitim tarihçisi Yahya Akyüz'ün Türk Eğitim Tarihi'ni bilmeyen öğretmen ve eğitimcilerimizde meslek bilincinin yeterli ölçüde gelişmediği ve Türk Eğitim Tarihi'ni bilmeyen yöneticiler ve karar organlarının ülkemiz için yararlı, uygun eğitim politikaları gerçekleştiremeyecekleri şeklindeki görüşlerinden hareketle, Türk Eğitim Tarihi dersine gerekli önemin verilmesi ve bu dersin özellikle Eğitim Fakültelerinde zorunlu olarak okutulmasının yararlı olacağı kanaatini taşımaktayız.

Adnan Şişman

